

AZ ÚJ POLGÁRI PERRENDTARTÁS RENDELKEZÉSEINEK GYAKORLATI ALKALMAZÁSA A TÁRSASÁGI JOGVITÁKBAN

Az új Pp. (2016. évi CXXX. tv.) 2018. január 1. napjától hatályos, egységes, professzionális perrendjéből következő – a törvényszékek általános hatáskörére modellezett – új szabályozása a társasági jogi perek szempontjából nem jelent lényeges változást.

Ezekben a speciális – cégjogi ismereteken alapuló – nagyobb szakmai gyakorlatot és felkészültséget igénylő jogvitákban már a régi Pp. (1952. évi III. tv.) is előírta a peres felek számára a kötelező jogi képviselést a mára – egységes – elektronikus elsőfokú törvényszéki és másodfokú/ítélőtáblai eljárásokban.

A magánjogi jogvitákban alkalmazandó bírósági eljárás hatékonyságát szolgálják – egyéb szabályozási célok mellett – a perkoncentrációt és a perelterelést/a felek közötti egyeztetést előmozdító új eljárási rendelkezések.

Kiemelést érdemel, hogy az egyeztetés lefolytatásához intézményesített és professzionális kereteket biztosít a jogalkotó a felek számára pl. a gazdasági jogvita kialakulásától is a peres eljárás minden szakaszában, a közvetítés/mediáció igénybevételének lehetőségét részletesen újra szabályozva.

Célom – a teljesség igénye nélkül –, hogy általános áttekintést adjak a peres felek/jogi képviselők, gazdasági ügyszakos bírák és mediátorok számára az új Pp. legfontosabb rendelkezéseinek gyakorlati alkalmazásához, elsődlegesen „rendszerelve” a társasági jogi pertípusokat; ismertetem a peres bírósági/piaci mediáció lehetőségét/kizártságát és azokat a tipikus gazdasági/társasági jogi konfliktusokat/vitákat, amelyek a permegelőző piaci mediáció igénybevételével – a vitában érdekelt felek kölcsönös megegyezése alapján – írásbeli megállapodással rendezhetők.

I. A TÁRSASÁGI JOGI PERTÍPUSOK

1. A jogi személy gazdasági társaságok alapításával és törvényes működésével kapcsolatos perek

1.1.

A Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (Ptk.) Harmadik – Jogi személyek – Könyvének szabályozási „rendszerével” összhangban az új Pp. a II. Fejezet Értelmező rendelkezéseinek 9. pontjában megjelölt – jogi személyek alapításával és törvényes működésével kapcsolatos – perek között sorolja fel a téma szempontjából kiemelt jelentőségű *pertípusokat*; elsődlegesen a *cégeljárással kapcsolatos jogorvoslatokat*:

a) a kérelemnek helyt adó cégbírósági bejegyző vagy változásbejegyző végzés hatályon kívül helyezése iránti – a cégnyilvántartásról, a cégnyilvánosságról és a bírósági cégeljárásról szóló 1997. évi CXLV. törvény (Ctv.) 65–68. §-ában szabályozott – úgynevezett *kontrollpert*;

b) a cégalapítás és a létesítő okirat módosítása érvénytelenségének megállapítása iránti – a Ctv. 69–70. §-ában szabályozott – *érvénytelenségi pereket*.

1.2.

a) A Ptk. 3:35–3:37. §-ai rendelkeznek a jogi személy/gazdasági társaság – jogszabálysértő vagy létesítő okiratba ütköző – határozatainak hatályon kívül helyezése iránt indított – bíróság által történő – *felülvizsgálati perek*ről;

b) a gazdasági társaság *tagjainak kizárása iránti* perekre vonatkozó szabályokat a Ptk. 3:107–3:108. §-ai rögzítik.

1.3.

A bírósági statisztika és joggyakorlat alapján megállapítható, hogy csekély számban indul a kft./zrt. cégformában működő gazdasági társaságok korlátozott felelősséggel tartozó tagja vagy részvényese felelősségének korlátlaná minősítése iránti per, és a minősített többséggel rendelkező tag/részvényes ellen indított, úgynevezett *konzernjogi per* (Ptk. 3:324. §).

1.4.

A gazdasági társaságokról szóló – utolsó – Gt. (2006. évi IV. törvény) 9. § (2) bekezdése úgy rendelkezett, hogy a gazdasági társaságoknak és tagjaiknak a Gt.-ben nem szabályozott viszonyaira a régi Ptk. (1959. évi IV. tv.) rendelkezéseit kell alkalmazni; a Ptk. III. Könyvének szabályozásán túl ezért értelemszerűen alkalmazandóak:

a) a Ptk. 2:51. §-a gazdasági társaságok *cégnév használatával kapcsolatos* pereiben;

b) a Ptk. 6:98. §-ának felhatalmazása alapján indulnak a – tipikusan – kft. üzletrészenek átruházására kötött *szerződés érvénytelenségének megállapítása iránti perek, feltűnő értékaránytalanságra hivatkozással*.

2. A választottbírósági út igénybevételével is rendezhető társasági jogviták

A Ptk. 3:92. §-a – hasonlóan a Gt.-hez – lehetővé teszi a „rendes” bírósági eljárás mellett a választottbírósági út igénybevételét is a gazdasági társaság és tagja vagy volt tagja közti/a tagok egymással szembeni – társasági jogviszonyból eredő – *társasági jogi jogvitákban*.

A bírósági gyakorlat alapján kiemelést érdemelnek e körben a tipikusan *kft.* cégformában működő társaság és a tagjai, illetve a tagok egymás közötti, üzletrészáttruházás hatálytalanságának megállapítása iránt indított úgynevezett *elővásárlási joggal kapcsolatos*, illetve a *beleegyezés hiánya miatt indult perek* (Ptk. 3:167. §, Ptk. 6:118. §, Ptk. 3:35. §); a *kkt., bt.* cégformánál a tagsági jogviszonyt megszüntető, *tagi felmondás érvényességével kapcsolatos jogviták* (Ptk. 3:147. §).

A törvény külön nevesíti a határozatok bírósági *felülvizsgálata iránti jogvitákat*, és értelemszerűen ide tartozik a *tagkizárás iránti* – választottbíróság előtti – igényérvényesítés is.

A Gt. 10. §-ához képest a jogalkotó kiterjesztette a létesítő okiratban kiköthető választottbírói út igénybevételét a vezető tisztségviselői/felügyelőbizottsági tagsági jogviszonyból eredő jogvitákra is. Ezek tipikusan a gazdasági társaságok *tisztségviselői ellen indított kártérítési perek* [Ptk. 3:109. § (3) bek.].

3. A gazdasági társaságok megszűnésével kapcsolatos perek

A törvényszékek és az ítélőtáblák polgári kollégiumainak gazdasági szakágába beosztott bírák tárgyalják a – cégjogi értelemben szintén társasági joggal összefüggő – cégek felszámolása alatt indítható pereket.

A csődeljárásról, a felszámolási eljárásról szóló 1991. évi IL. törvény (Cstv.) felhatalmazása alapján indulnak:

a) felszámolás alatt álló gazdasági társaság felszámolója elleni kártérítés megfizetése iránti perek (Cstv. 54. §);

b) a felszámolás alatt álló gazdasági társaság vezető tisztségviselőinek felelősségével kapcsolatos perek (Cstv. 33/A. §);

c) a felszámoló/hitelező által indított úgynevezett megtámadási és visszakövetelési jogcímen előterjesztett keresetek alapján induló perek (Cstv. 40. §).

Összegzésként: a fenti – legtágabb értelmezés alapján – felsorolt társasági jogi perekben hozott ítéletek, illetve azok végrehajtása meghatározóan a – *közhiteles cégnyilvántartásba* bejegyzett – gazdasági társaságok cégjegyzéki adatait érintő rendelkezéseken alapulnak.

A cégjegyzékben – a hitelezők védelme szempontjából jelentős adatként – a Ctv. 26. § (1) bekezdés f)–h) pontjai alapján fel is kell tüntetni a cégeljárással kapcsolatos jogorvoslatok és a határozatok felülvizsgálata iránt induló *perek megindítását és a perek befejezését*, azzal, hogy a tagkizárás iránti pereket a jogalkotó – álláspontom szerint – indokolatlanul mellőzi a felsorolásból.

II. AZ ÚJ PP. SZABÁLYOZÁSÁNAK ÁTTEKINTÉSE

A Ctv. felhatalmazása alapján indítható – cégeljárással összefüggő – jogorvoslati perekre vonatkozó eljárási szabályok között változatlanul nincs – a törvényességi felügyeleti eljárásra vonatkozó, a Ctv. 72. § (2) bekezdésében rögzített – az új Pp. szabályainak „mögöttes” alkalmazására vonatkozó, azonban – értelemszerűen – alkalmazandó rendelkezés.

1. Bírósági hatáskör és illetékesség

A cégeljárással kapcsolatos *jogorvoslatok és a határozatok felülvizsgálata* iránti perek alperese mindig a cég.

A Ctv. 65. § (1) bekezdése, 69. § (1) bekezdése és 70. § (1) bekezdése alapján – az új Pp. 20. § (3) bekezdés ad) pontjával összhangban – a *kontroll és érvénytelenségi perek* a cég ellen, a székhelye szerint illetékes törvényszék előtt indíthatók.

Az új Pp. a jogi személy gazdasági társaságok alapításával és törvényes működésével kapcsolatos – ideértve a *határozatok felülvizsgálata* és a *tagkizárás* iránti pereket – és a jogi személyek és tagjaik, volt tagjaik közötti, illetve a tagok volt tagok egymás közötti, a tagsági jog-

viszonyon alapuló pereket a törvényszék hatáskörébe utalja [20. § (3) bekezdés ad) és ae) pont].

Az *általános illetékességi szabályok* alapján a határozatok felülvizsgálata iránti és a tagkizárási per az alperesi cég székhelye/természetes személy lakóhelye szerint illetékes törvényszék előtt indítható [új Pp. 25. § (1) és (4) bek.].

A *cégnév használatával kapcsolatos per* az általános hatásköri és illetékességi szabályok alapján az alperes lakóhelye/székhelye szerint illetékes törvényszék elé tartozik [új Pp. 20. § (1) bek.].

Változatlanul az alperes lakóhelye/székhelye szerint *illetékes járásbírói hatáskörébe tartoznak* azok a *tisztségviselő/k* ellen *kártérítés megfizetése iránt induló, továbbá a feltűnő értékárnytalanságra hivatkozással* induló vagyoni jogi perek, amelyek tárgyának értéke a harmincmillió forintot nem haladja meg [új Pp. 20. § (3) bek. a) pont].

A Cstv. 33/A. §, 40. §-a alapján *induló perek* esetén – *ideértve értékhatártól függetlenül a felszámoló ellen kártérítés megfizetése iránt induló pereket* is – a felszámolás alatt álló cég székhelye szerint illetékes – felszámolási eljárást lefolytató – törvényszéknek van hatásköre [Cstv. 6. § (3) bek.].

2. A keresetlevél és mellékletei

A Ctv. szabályozása alapján a kötelező jogi képviselő mellett alkalmazandó elektronikus cégeljárás gyakorlati tapasztalatai hasznosak lehetnek azoknak az ügyvédeknek, akik a cégjogi alapokra épülő társasági jogi perindításra kapnak meghatalmazást.

Az új Pp. ugyanis a 170. §-ban az általános hatáskörű törvényszékhez is csak jogi képviselő által – elektronikus úton – előterjeszhető keresetlevél tartalmát a régi Pp. 121. §-ában rögzítettekhez képest strukturáltabban, a professzionális pervitel követelményeinek megfelelően határozza meg.

Kiemelést érdemel, hogy a keresetlevélben a *felperes jogi képviselőjének az elektronikus levélcímét is fel kell tüntetni* [170. § (1) bek. c) pont].

A cégjegyzékbe történő bejegyzéshez a *gazdasági társaság* már köteles volt bejelenteni az *elektronikus kézbesítési címét* – a hivatalos, pl. a járásbírói hatáskörébe tartozó társasági jogi perekben történő – hivatalos – elérhetőséghez is [Ctv. 24. § (2) bek. m), n) pont].

Az új Pp. 170. § (3) bekezdés d) és e) pontja előírja a gazdasági társaságok *perbeli jogképességének*, a jogi képviselő részére meghatalmazást adó törvényes képviselőre vonatkozó adatoknak az *igazolását*. Álláspontom szerint a társaság cégjegyzékszám alapján ellenőrizheti – és a per minden szakaszában ellenőriznie is kell – ezeket az adatokat.

A *tagkizárási perindításhoz* a keresetlevél mellékleteként csatolni kell a legfőbb szervnek a tag kizárása és perindítás tárgyában hozott határozatát is a Ctv. 71/A. § (1) bekezdése alapján.

Az új Pp. 173. § (1) bekezdése szabályozza a – tárgyi vagy személyi – keresethalmazat előterjesztésének feltételeit.

A Ctv. 65–70. §-ában szabályozott *jogorvoslati perekben és a tagkizárás iránt indított eljárásokban a kereset más keresettel nem kapcsolható össze, viszontkeresetnek sincs helye* [Ctv. 71. § (1a) pont, 71/A. § (1) és (2) bek. a) pont].

A cégeljárással kapcsolatos jogorvoslati-, a cég határozatainak felülvizsgálata iránti perindítás tényének cégjegyzékbe történő bejegyzéséhez a peres bíróság hivatalból értesíti a cégbíróságot (ld. I.3. pont utolsó bekezdés).

3. A keresetlevél visszautasítása

Az új Pp. 176. §-a alapján a jogalkotó a keresetlevél visszautasítását – mint új terminológiát – a hivatalból vizsgálendő formai, alaki okból történő befogadhatóság hiányára alapítja.

A régi Pp. 130. §-ában felsorolt elutasítási okokat részben pontosítja és kiegészíti aszerint, hogy van-e helye hiánypótlási eljárásnak.

A társasági jogi perek szempontjából változatlan a szabályozás, miszerint a Ctv., a Ptk. III. Könyve és a Cstv. speciális, anyagi jogi jellegű, *jogvesztő határidőt* rögzítő, a *perindításra nyitva álló határidő*inek a betartását a bíróságnak – hasonlóan a régi Pp. szabályozásához – hivatalból vizsgálnia kell. A keresetlevélnek a határidő utolsó napján – elektronikus úton – be kell érkeznie a törvényszékhez. A határidő *elmulasztása változatlanul jogvesztéssel jár*, ezért a bíróság a keresetlevelet visszautasítja az új Pp. 176. § (1) bekezdés i) pontja alapján.

4. A perfelvétel

A *perfelvétel új jogintézménye* (új Pp. XII. fejezet) időben és funkcióját tekintve két részre bontja a peres eljárás első szakaszát, ami a keresetlevélre – elektronikus úton – előterjesztett ellenkérelemmel kezdődik. A perfelvételi tárgyaláson – tény és bizonyítási kérdésekben nem csak a jogi képviselő, de – a peres fél is joghatályos nyilatkozatot tehet (új Pp. 189. §).

A bíróság akkor zárja le a perfelvételt, ha a jogvita tartalma és keretei véglegesen meghatározhatók.

A fellebbezéssel nem támadható – tárgyaláson kívül is meghozható – végzésében a bíróság *mellőzheti a perfelvételt* és kitzúzi az érdemi tárgyalást, ha úgy ítéli meg az ellenkérelem beérkezése után, hogy nincs szükség további írásbeli előkészítésre (új Pp. 197–198. §).

A Ctv. 65–70. §-ában szabályozott speciális – soron kívüli – *jogorvoslati perekben a perfelvétel során további írásbeli perfelvétel elrendelésének nincs is helye* [Ctv. 71. § (1a) bek.].

5. A jogerős ítélet

Az ítéletben foglalt *döntésnek* változatlanul ki kell terjednie a perben érvényesített valamennyi kereseti kérelemre (új Pp. 341. §).

Az új Pp. 346. §-a kifejezetten nevesítve felsorolja az írásba foglalt *ítélet* egyes jól elkülöníthető *részeit*, rögzítve azok – régi Pp.-hez hasonló – meghatározott sorrendjét is: bevezető, rendelkező, perorvoslati, indoklási és záró rész.

A határozat felülvizsgálata iránti és a cégeljárással összefüggő jogorvoslati perek befejezésének cégjegyzékbe történő bejegyzése céljából, továbbá az érvénytelenségi és kontrollperekben a Ctv. *speciális eljárási szabályai alapján* a határozat rendelkező részének Cégbizonylatban történő közzététele érdekében, az ítéletet – törvényességi felülvizsgálati eljárás keretében történő – végrehajtás érdekében, illetve a szükséges intézkedések megtétele céljából a *peres bíróságnak – hivatalból – meg kell küldenie a cégbíróság részére* [Ctv. 26. § (1) bekezdés f)–h) pont, 66. § (2)–(3) bek., 67. §, 68. § (2)–(4) bek., 69. § (3)–(4) bek., 70. §].

A Ctv. 71/A. § (6) bekezdése változatlanul úgy rendelkezik – hasonlóan a Gt.-ben rögzített szabályozáshoz –, hogy a tagkizárási perekben hozott elsőfokú ítélet kizárólag rendes jogorvoslattal/fellebbezéssel támadható meg; felülvizsgálatnak és perújításnak nincs helye.

III. A KÖZVETÍTŐI ELJÁRÁS/MEDIÁCIÓ LEHETŐSÉGE A TÁRSASÁGI JOGI JOGVITÁKBAN

A közvetítés olyan sajátos *permegelőző vagy bírósági eljárás befejezését elősegítő, egyeztető, konfliktuskezelő, vitarendező eljárás*, amelynek célja a vitában érdekelt felek kölcsönös megegyezése alapján a vitában nem érintett harmadik személy/mediátor bevonása mellett a felek közötti vita rendezésének megoldását tartalmazó *írásbeli megállapodás létrehozása* [a közvetítői tevékenységről szóló 2002. évi LV. törvény (Kvtv.) 2. §].

1. Egyezség létrehozásának megkísérlése a bíróság által

A *perfelvételt lezáró végzés meghozatalát követően* – amikor a felek közötti jogvita tartalma és a bizonyítás keretei véglegesen megállapítható – de az érdemi tárgyalási szak, a szükséges és célirányos bizonyítás lefolytatása, a peres eljárás második szakasza még nem kezdődött meg, a bíróság – ha annak sikerére esély mutatkozik – *megkísérelheti a felek közötti egyezség létrehozását*, tájékoztathatja őket és jogi képviselőiket a bírósági/piaci közvetítés igénybevételének lehetőségéről is, annak módjáról és előnyeiről, az esetleges megállapodás bírósági egyezségbe foglalásának lehetőségéről, valamint a szünetelés szabályairól (új Pp. 195. §).

Az új Pp. XIV. Fejezete nem csak a perfelvételi, hanem az *érdemi tárgyalási szakban/elsőfokú és másodfokú eljárásban alkalmazandó közös szabályok között* is változatlanul lehetővé teszi a – régi Pp. 148. §-ában előírt – tájékoztatást a közvetítői eljárás igénybevételéről, a szünetelés szabályairól az egyezség létrehozása céljából (új Pp. 238. §).

A *tájékoztatás* – értelemszerűen – elmarad pl. a *tagkizárási perekben*, mert a Gt. szabályozásával egyezően nincs helye szünetelésnek ezekben a „gyorsított”, speciális eljárási szabályokkal lefolytatott eljárásokban [Ctv. 71/A. § (2) bek. c) pont].

Az *egyezség létrehozására* – általánosságban – akkor van esély, ha a felek számára fontos az együttműködés a köztük fennálló kapcsolatra tekintettel, és ne legyen

köztük olyan kiegyenlíthetetlen hatalmi különbség, ami alapján az igényérvényesítés számukra csak a peres eljárást lezáró jogerős ítélettel valósulhat meg.

A vezető tisztségviselők ellen indított kártérítés megfizetése iránt indított perekben pl. a felperesi gazdasági társaság keresetének megfelelő közbenső ítélet jogerőre emelkedését követően – a kártérítés összege vonatkozásában – lehet az első fokon folytatódó eljárásban megkísérelni a felek között az egyeztetést.

A peres felek jogi képviselőinek is érdeke a jogvita – lehetőség szerinti – megegyezéssel történő lezárása [az ügyvédi tevékenységről szóló 2017. évi LXXVIII. törvény (Ütv.) 1. §].

Tipikusan ajánlott a gazdasági mediáció a cégek egymás közötti szerződéses vagy szerződésen kívüli, elszámolással kapcsolatos jogvitáiban.

A peres eljárás megindítását követően már bírósági közvetítő is bevonható a konfliktus/jogvita írásbeli megállapodással történő rendezésébe, de piaci mediátor is közreműködhet a közvetítői eljárásban.

Bírósági közvetítői tevékenységet az OBH elnöke által – a közvetítői szakmai képzés elvégzésének igazolását követően – kijelölt bírósági titkár, bíró és rendelkezési állományba helyezett bíró végezhet [Kvtv. 38. § (1) bek.].

A KIM közvetítői névjegyzékben nyilvántartott piaci mediátoroknak felsőfokú végzettséggel és a végzettség megszerzésétől számított, annak megfelelő legalább ötéves igazolt szakmai gyakorlattal és akkreditált közvetítői szakmai képzést szervező intézmény által kiállított oklevéllel kell rendelkeznie [63/2009. (XII. 17.) IRM rendelet].

A közvetítői eljárás – jellemzően – rövidebb, költséghatékonyabb, mint bírósági eljárás. A bírósági közvetítés illetékmentes [az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (Itv.) 56. § (4) bek.].

1.1. A szünetelés szabályai

A régi Pp. az elsőfokú eljárás tárgyalásra vonatkozó rendelkezései között szabályozta a felek/jogi képviselők szünetelésre vonatkozó megegyezésének bejelentését a bírósághoz.

Az új Pp. XI. fejezete ezzel ellentétben az általános rendelkezések között/új Pp. 121. § (1) bekezdés a) pont tartalmazza, mert alkalmazására nem csak az elsőfokú, hanem a másodfokú eljárásban, illetve az ügy tárgyalását megelőzően is lehetőség van.

Az egyeztetés/egyezség létrehozása érdekében történő bejelentés – változatlanul történhet a jogi képviselők által, elektronikus úton, vagy a tárgyaláson, szóban.

A perhatékonyság szempontjából, a jogviták lezárásának megegyezéssel történő lezárása mellett az is cél, hogy az „észszerű időn belül” történjen. Ezért rendelkezik az új Pp. 121. § (2) bekezdése úgy, hogy ugyanazok a felek a szünetelésre vonatkozó megegyezésüket az eljárás jogerős befejezéséig három alkalommal jelenthetik be a bíróságnak. A szünetelés – a régi Pp. 137. § (3) bekezdésében rögzített hat hónap helyett – négy hónapig tarthat.

Kizárja a bíróság tájékoztatását a mediációról, ha az eljárás már három alkalommal szünetelt.

A régi Pp.-vel ellentétben a szünetelés – a bejelentésnek a bírósághoz történő beérkezésétől számított – kezdő és befejező időpontját, illetve az eljárás megszűnésének tényét a bíróságnak – fellebbezéssel nem támadható – végzésben kell meghatározni; a négy hónap határidő elmulasztása miatt változatlanul nincs helye igazolásnak [új Pp. 121. § (3) és (6) bek.].

1.2. A közvetítői eljárásban létrejött írásbeli megállapodás alapján jóváhagyott – ítélet hatályú – egyezség és a perköltség

Ha a felek a közvetítői eljárás során megállapodást kötnek, azt a szünetelés időtartamán belül a bírósághoz – egyezségként történő jóváhagyás végett – benyújthatják. Ebben az esetben a bíróság az eljárást folytatja [új Pp. 238. § (2) bek.].

Ha a megállapodás/egyezség megfelel a jogszabályoknak, a bíróság azt végzéssel jóváhagyja. A bíróság által jóváhagyott egyezségnek ugyanaz a hatálya, mint az ítéletnek [új Pp. 239. § (3) bek.].

Ha a perköltség megfizetéséről a felek nem állapodtak meg, akkor azt az egyezség szerint elvesztés fél téríti meg, ha a pernyertesség és elvesztesség aránya nem állapítható meg, akkor egyik fél sem köteles perköltség megtérítésére (új Pp. 84. §).

A bíróságnak az egyezséget jóváhagyó végzésben – ha erről a felek nem állapodtak meg – hivatalból rendelkeznie kell a meg nem fizetett illeték és az állam által előlegezett költség megfizetéséről.

Ha a felek a peres eljárásban egyezséget kötnek, akkor az Itv. 58. §-ában meghatározott mérsékelt összegű az eljárás illetéke, attól függően, hogy a peres eljárás melyik szakaszában hagyja jóvá azt a bíróság.

2. A társasági jogi perek és a mediáció lehetősége

2.1. A cégeljárással összefüggő perek

A gazdasági társaságok alapításával, törvényes működésével kapcsolatos – érvénytelenségi és kontrollperek továbbá a határozatok felülvizsgálata iránti perek – szabályozása összefügg a nemperes, elektronikus cégbejegyzési/változás bejegyzési eljárásokkal, amelyekben kötelező a speciális szakismeretekkel rendelkező jogi képviselő meghatalmazása, hogy az általa előterjesztett kérelmek alapján induló, cégjegyzéket érintő bejegyzést elrendelő végzések, azok alapjául szolgáló szerződések/szerződésmódosítások/határozatok megfélemljenek a jogszabályoknak, a hatályos létesítő okirat rendelkezéseinek, figyelemmel az egységes bírói gyakorlatra is.

a) A cég bejegyzését megelőzően, de azt követően sem indul jelentős számú cégalapítás érvénytelenségi per, figyelemmel a Ctv. 69. §-ában rögzített – kirívóan súlyos – hiányosságokra; pl. a kft. jegyzett tőkéje nem éri el a törvényben meghatározott minimum összeget.

Az érvénytelenségi – jogorvoslati perekben – az egyezségek kísérlet jogintézményéhez hasonló, speciális eljárásra van lehetőség – a bíróság felhívása alapján az

alperesi cég megszüntetheti a felperes keresetében megjelölt érvénytelenségi okot, pl. a jegyzett tőkére vonatkozó rendelkezés módosításával, a pénzbeli/apport szolgáltatására vonatkozó előírásokra is kiterjedő igazolással [Ctv. 69. § (3) bek.].

A létesítő okirat módosítása érvénytelenségének megállapítása iránti perekben is megfelelően alkalmazandó a fenti szabályozás Ctv. 70. § (1) bekezdése alapján.

b) A Ctv. 65. §-a alapján induló *cégbejegyzést/változásbejegyzést elrendelő végzés hatályon kívül helyezése* iránti – jogorvoslati – perekben, amelyek a közhiteles cégnyilvántartás cégjegyzéki adatainak „törvényessége” érdekében indulnak, értelemszerűen kizárt a mediáció lehetősége, mert az eljárás lényege: a cégbíróság – gyorsított, elektronikus – eljárásának a felülvizsgálata, kontrollálása.

c) A *cég határozatainak felülvizsgálatára irányuló perek* mielőbbi lezárását szintén nem a felek közötti egyezségi kísérlet, hanem az szolgálja, hogy a per érdemi tárgyalási szakaszáig lehetősége van az alperesi cégnek a felperes által – megalapozottan – felülvizsgálni kért határozat hatályon kívül helyezésére, a peres felek jogi képviselői által bejelentett szünetelésre vonatkozó megegyezés alapján, különösen akkor, ha a bíróság a határozat végrehajtását felfüggesztette. Ezekben az esetekben a folytatódó eljárásban a felek – jogi képviselőik útján – kérhetik az eljárás közös kérelemre történő megszüntetését, vagy a felperes eláll a keresettől.

A cégjegyzéki adatot is érintő érvényes határozat „végrehajtása” a per befejezését cégjegyzékbe bejegyző cégbíróság törvényességi felügyeleti eljárásában történik.

2.2. A Ptk. és a Cstv. felhatalmazása alapján induló perek

a) A *kft.* cégformában működő társaság és a tagjai, illetve a tagok egymás közötti, üzletrészátruházás hatálytalanságának megállapítása iránt indított ügynevezett *elővásárlási joggal kapcsolatos*, illetve a *beleegyezés hiánya miatt indult perek* tipikusan olyan jogviták, ahol a közvetítői eljárás feltételei nem állnak fenn, mert az egyik peres félnek már nem érdeke a jövőbeli együttműködés a társasággal, illetve tagjaival, mert üzletrésze átruházásával – cégjogilag – már megszüntette a tagsági jogviszonyát, vagy a cég tagjainak a gyűlése nem hagyta jóvá, hogy megválhasson a társaságtól.

b) A *kkt.*, *bt.* tagsági jogviszonyt megszüntető, *tagi felmondás érvényességével kapcsolatos jogvitákban* a társaságtól megváló felperes az igényét a per bármely szakaszában bírósági/piaci közvetítői eljárásban, írásbeli megállapodással rendezheti az alperes céggel.

c) A *konzernjogi felelősséggel kapcsolatos eljárásokban* – az alperes jogellenes, pert megelőző magatartásából az következik –, hogy egyezségi kísérletre a közbenső ítélet meghozatala után sem kerülhet sor.

d) A *kft.* üzletrészének átruházására kötött *szervezés érvénytelenségének megállapítása iránti* perekben – különösen az okirati bizonyítékok, tanúvallomások, szakértői vélemény/ek alapján a bíróság mérlegelésétől

függ a felek tájékoztatása, ha lehetőséget lát az alperest terhelő marasztalási összeg meghatározásához egyeztetésre – bírósági/piaci közvetítői eljárásban létrejött – írásbeli megállapodás létrehozására.

e) A gazdasági társaságok *cégnév használatával kapcsolatos* pereiben, amikor a tényállás pl. azon alapul, hogy a korábbi, névvisseléssel kapcsolatos hozzájáruló nyilatkozatot visszavonták, lehetőség van a cégek/vezetői közötti viszony megromlásának okait mediátor segítségével „tisztázni”, a jövőbeli, további együttműködés céljából.

f) A *Cstv. 33/A. §-a alapján induló perekben*, amennyiben a bíróság megállapítja, hogy a felszámolás alá került cég vezető tisztségviselője a fizetése képtelenséggel fenyegető helyzet bekövetkezésekor nem a hitelezők érdekeinek elsődlegessége alapján járt el, és a cég – a felszámolási eljárást követően – a cégjegyzékből történő törléssel megszűnik, a hitelezők – a jogvita jellegéből adódóan már igazolt – kártérítés összegének megfizetése iránti igényük perben történő érvényesítésekor egyezségi kísérletre nem tesznek javaslatot.

g) A *Cstv. és Ptk. szabályozása alapján a felszámoló cég ellen kártérítés megfizetése iránt a hitelező/adós/harmadik személy által indított perekben* az eljárás jogerős befejezéséig nem kerül sor egyezségi kísérletre, ha az alperes szándékos károkozó magatartását bizonyítja a felperes.

3. A per előtti/pert megelőző mediáció a gazdasági/társasági jogi konfliktusok rendezésére

A cégek törvényes képviselői és tagjaik közötti, illetve a tagok egymás közötti ügynevezett *emberi konfliktuson* alapuló vitái a cég működését is veszélyeztethetik.

A gazdasági/társasági jogi mediációhoz kapcsolódó *munkaügyi, családi, válási, párkapcsolati* közvetítői eljárásokban – perelterelés céljából – rendezhetők az ilyen típusú konfliktusok.

a) Kiemelten javasolt pl. ha a *kft.* taggyűlést összehívó meghívójának napirendi pontjai között szerepel *tag kizárása* iránti határozat meghozatala. A társaság céljainak elérését nagymértékben veszélyeztető tagnak lehetősége van önként megszüntetni a tagsági jogviszonyát, és taggyűlésen felajánlhatja a többi tagnak/társaságnak, hogy vásárolják meg az üzletrészt.

Az *üzletrészátruházási szerződés megkötéséhez* szükséges – a cég forgalmi értékétől függő – vételár meghatározásában *segíthet* a feleknek egy *piaci mediátor*, és a *kft.* aktuális forgalmi értékének meghatározásához pl. az ügyvezető, könyvelő is közreműködhet a közvetítői eljárásban – a felek egyetértésével – szakértő is igénybe vehető (Kvtv. 34. §).

A *megállapodás „végrehajtása”* jogi képviselő által elektronikus előterjesztett változásbejegyzési cégeljárásban történik.

b) A *kétszemélyes, tipikusan családi vállalkozások* tagkizárási pert nem indíthatnak. A cég további működéséhez/megszüntetéséhez – piaci közvetítői eljárás keretében – rendezhetők a családi, párkapcsolati konfliktusok.

c) A gazdasági társaság munkáltató és a munkavállaló a munkaügyi per megindítását megelőzően – munkaügyi szakismeretekkel rendelkező piaci mediátor – segítségével, írásbeli megállapodással rendezheti a jogvitát.

3.1. Az ügyvédek szerepe a közvetítői eljárásokban

Az ügyvédi tevékenység gyakorlása keretében *kiegészítő jelleggel folytatható közvetítői eljárásban folytatott közvetítői tevékenység* [Ütv. 3. § (1) bek. m) pont].

Társasági jogi jogvitákkal kapcsolatos közvetítésre a KIM névjegyzékből társasági jogi és cégjogi *szakjogász képesítéssel rendelkező ügyvéd felkérése ajánlott*, aki a Kvtv. 30. § (1) bekezdés f) pontjában rögzített, az ügghöz kapcsolódó speciális joganyag, tényeknek az ismertetéséhez – az első mediációs ülésen – professzionális szakmai gyakorlattal rendelkezik.

3.2. A megállapodás „végrehajtásának” költsége

Ha a közvetítői eljárásban létrejött megállapodás ellenére a megállapodással rendezett jogvita tárgyában *megállapodást megkötő felek bármelyike bírósághoz fordul*, az alperes perköltségét a felperes téríti meg.

A perköltségviselés általános szabályai irányadóak, ha a felperes kizárólag a megállapodásban foglaltak iránt, annak *teljesítése miatt* indít pert [új Pp. 86. § (3) bek.].

3.3. A közvetítői eljáráshoz kapcsolódó egyezségi kísérlet

Az új Pp. 167. §-ában szabályozott új jogintézmény előírásai alapján, ha a felek közösen kérik az egyezségi kísérletre idézést – gazdasági/társasági jogi konfliktus/vita tárgyában, piaci közvetítői eljárásban létrejött – megállapodásuk bíróság által egyezségként történő jóváhagyása érdekében, akkor törvényszéki hatáskörbe tartozó jogvita esetén sem kell jogi képviselővel eljárniuk, és a bíróság a kérelem beérkezésétől számított tizenöt napon belüli időpontra tűzi ki a határnapot, amikor a jelen lévő felek között – a kérelemhez csatolt megállapodás alapján – létrejött egyezséget jegyzőkönyvbe foglalja, és ha megfelel a jogszabályoknak, azt végzéssel jóváhagyja.

A Pp. szerinti végrehajtási eljárásban nincs helye közvetítői eljárásnak [Kvtv. 1. § (3) bek.].

Összefoglalva megállapítható, hogy nem minden gazdasági/társasági jogvitából lesz per, de minden társasági jogi perindítás alapja egy bírósági/választottbírósági ítélet nélkül nem rendezhető – a közhiteles cégnyilvántartás adatait érintő – érdekalapú konfliktus/vita.

A cikk témája iránt érdeklődő ügyvéd, bíró és mediátor kollégák figyelmébe ajánlja a szerző a *Társasági jogi perek 2018* című – cégvezetőknek is ajánlott – gyakorlati kézikönyvet, amely a HVG-ORAC Kiadó gondozásában jelent meg.